

HERDEQVÅDE, n. 4. Se *Herededik.*

HERDEROMAN, ---än, m. 3. Roman, som skildrar herdellifvet.

HERDESPEL, se *Herdaspel.*

HERDESTAF, m. 2. pl. — *stafvar.* 1) Lång staf, sådan som herdar nyttja, ofvan med en hake eller krycka. — 2) (fig.) Biskopsstaf.

HERDESTUND, f. 3. (fig. fam.) Den stund, då en älskare lönas för sin kärlek.

HERDESTYCKE, n. 4. 1) Se *Herdeqvåde.* — 2) Målning, som föreställer någon okonstlad naturscen, med herdar, hjordar, bondkojor, m. m. d.

HERDINNA, f. 4. Qvinna, som vaktar och sköter boskap.

HERESI, --sí, f. 3. (gr. *Hairesis*) Kätteri, irrlära.

HERETIKUS, heretikuss, m. pl. — *tici* ell. — *tiker.* Kättare.

HERETISK, a. 2. Kättersk.

HERKULES, här'rkuläss, nom. propr. m. 4) Den ryktbaraste af alla Greklands förgudade hjeltar. *H-les' storverk.* — 2) (fig.) Ovanligt stark karl. — 3) (nat. hist.) Insekt af Skalbaggarnes ordning, 3 tum lång, gröngrå med svarta fläckar; den största bland alla hittills kända skalbaggar. *Oryctes Hercules.* — 4) Se *Hejare.* — Skrifves äfv. *Hercules.*

HERKULESBAGGE, här'rkulässbåge, m. 2. pl. — *baggar.* Se *Herkules.* 5.

HERKULISK, här'rkuläss, a. 2. Jättestor, jättestark. *En h. man. H-t arbete*, som fordrar nästan öfvermenskliga krafter.

HERMAFRODIT, här'mafrådít, m. 5. (från grekiskan) 1) Menniska, som på en gång tillhör begge könen. — 2) (sjöt.) Tvåmastadt fartyg, briggtackladt på främsta eller fockmasten och skonertackladt på stormasten.

HERMELIN, här'melín, m. 3. 1) (nat. hist.) Benämning på Lekatten, sådan han finnes om vintern, då han är hvit öfverallt, utom svansändan, som är svart. *Mustela Erminea.* — 2) Det afdragna, till pelsverk begagnade skinnat af detta djur. — 3) (sing. kollektivt) Pelsverk af sådana skinn. — *Ss. H-s vans.*

Ann. *H.* kallas äfven på latin *Mus Armeniacus* eller *Armenius*, hvilket i medeltiden äfv. skrefs *Harmenius*, hvaraf sedan benämningen kommit.

HERMELINKORS, här'melínkå'rrs, n. 3. (herald.) Kors, bestående af fyra, med öfra delen emot hvarandra vända hermelinsvansar.

HERMELINKRAGE, m. 2. pl. — *kragar.* Krage, öfverklädd med hermeliniskinn.

HERMELINMANTEL, m. 2. pl. — *mantlar.* Mantel, fodrad med pelsverk af hermelin.

HERMELINPELS, m. 2. Pels, fodrad med hermeliniskinn.

HERMENEUTIK, här'menäv'ti'k, f. 3. (från grekiskan) Vetenskap, som lärar att tolka skriftställare. Utlägningskonst. Brukas isynnerhet med afseende på den H. Skrift.

HERMENEUTISK, här'menäv'ti'ssk, a. 2. Som tillhör eller har afseende på hermeneutiken.

HERMETISK, här'meti'ssk, a. 2. Som har afseende på Hermes Trismegistos, en egyptisk vis, hvilken befattade sig med magi, och påstods genom magiska insegel kunna säkert förvara skatter eller tillsluta käril. Deraf uttrycket *Hermetiskt tillsluten*, om ett glaskärl med trång mynning, då denna genom något smält ämne eller genom öfverstrykning med något dertill tjenligt ämne blifvit så väl tillsluten, att kärlets innehåll ej kan för-

dunsta, och luften samt hvarje annat yttre ämne äro fullkomligt utestängda.

HEROER, herå'ärr, se *Heros.*

HEROID, herå'id, f. 3. (af grek. *Háros*, hjelte) Lyrisk epistel, hvaruti skalden ej talar i sitt eget namn, utan låter en diktad, mest historisk eller mytisk person, uttala sina känslor.

HEROISK, herå'issk, a. 2. 1) Hjeltelik, hjeltmodig. *H. handling. H-t beslut.* — 2) Ganska våldsamt och farlig. *Ell h-t medel.* — 3) *H. vers.* se *Hexameter.* — *Heroiskt*, adv.

HEROISM, herå'issm, m. sing. Hjeltetod.

HEROLD, se *Härold.*

HEROS, herå'ss, m. pl. *heroer.* (gr.) 1) (hos de gamla Grekerna) Förgudad hjelte; man af halft gudomligt, halft menskligt ursprung. — 2) Hjelte. — 3) Högst utmärkt menniska, som i något afseende gjort epok.

HERPETOLOG, härrpetålåg, m. 3. En, som är kunnig i:

HERPETOLOGI, härrpetålå'ji, f. 3. (från grek.) Lära om amfibierna.

HERRADÖME, n. 4. 1) Makt, att herrska öfver andra. — 2) Det område, hvaröfver någon herrskar. — Ordet förekommer mest i det äldre språket och bibeln.

HERRAKTIG, a. 2. 1) Som gerna vill gälla för herre och söker i det yttre att visa sig som sådan. — 2) (om sak) Som röjer en sådan höjelse. *H-t skick, väsende. H-a maner.*

HERRAN, m. m., se under *Herre.*

HERRAVÄLDE, n. 4. 1) Makt, att herrska; herrskarmakt. *Underkasta någon sitt h. Lyda, komma under ens h. Erkänna ens h.* — *Syn. Vælde, Herradöme.* — 2) (fig.) Förmåga att beherrska. *Hafva h. öfver sina begär.* (Teol.) *Syndens h.*, den makt, som synden äger öfver menniskan. — Ordet bör noga skiljas ifrån *Herrvälde* eller *Herrvälde.*

HERRE, här're, m. 2. pl. *herrar.* 1) Så kallades i äldsta tider konungar och jarlar (jfr. *Ann.*); under medeltiden kallades konungar *Nådig Herre*, hvilken titel, äfven utsträckt till prinsar af det kongliga huset, bibehöll sig någon tid efter reformationen för konungar, och för prinsar ända intill sednare tider. Under medeltiden var för öfrigt *Herre* i början en uteslutande äretitel för riddersmän, men tillades sedermera äfven prelater, blef efterhand allmän för de andliga, och slutligen en allmän benämning för män af stånd och bildning. I vår tid gör hvar och en anspråk på denna titel, som icke tillhör bondeståndet, den ringare arbetsklassen eller gemenskapen af arméen och flottan; men äfven härvid gifvas undantag, så att vissa anseddare bönder, helst om de utmärkt sig som riksdagsmän, och äfven gemenskapen vid vissa rangementen, t. ex. lifgardet till häst, i allmänhet så tituleras. *En h. En hög, förnäm h. Min h., var så god och stig in! H., jag har ett ord att säga er. Mine h-ar! En af rikets h-ar*, äretitel, som tillägges dem, hvilka i Sverige äga värdighet af exellens. När namn eller titel bifogas, säges *Herr* och *Herrar*, både i tilltal och när man talar om de ifrågavarande personerna, t. ex.: *Kom, herr Unger! Herr Wahlgren har nyligen sålt sin egendom. Herr greve, herr baron täckes inse, att . . . Herr greve, tillåt mig så anmärka, att . . . Herrar Fuchs och Tullström, varen så goda och stigen närmare. Herrar N. och N. hafva nyligen råkat ut för en obehaglig händelse. Vid tilltal brukas *Herrn* och *Herrarne*, då namnen ej bi-*